

Petri György

FELJEGYZÉSEK EGY NAGY SPIRÁLFÜZETBE

Petri György hagyatékából közöljük az alábbi két verset és azokat a feljegyzéseket, amelyeket 1999 februárjában írt egy nagyalakú spirálfüzetbe a Szent László Kórházban. Noha tisztában volt a betegségével, hosszú távú irodalmi tervek foglalkoztatták, többek között József Attiláról készült tanulmányt írni, szemlétomást ennek az előmunkálatait kezdte meg a nagy spirálfüzetben. Ami hátramaradt, az elsősorban mégis napló: Petri észjárásának, érdeklődésének és kórházi mindennapjainak dokumentuma. Éppen ezért meg sem próbáltunk válogatni belőle – változtatás nélkül adjuk közre, mindössze egy néhány soros részt hagytunk el, sze-

mélyes érzékenységet kímélendő, és a nyilvánvaló tollhibákat, a helyesírási hibák egy részét javítottuk ki.

Petrinek mindig járt az agya, és mindig lejegyezte, ami eszébe jutott. Akár otthon, akár kórházban, akár a kocsmában, íróeszköz és papír mindig kellett a keze ügyébe – ha más nem akadt, megtette az éppen olvasott krimi előzéklapja vagy üresen maradt utolsó oldala. Az itt közölt két verset J. D. Carr *A LONDON BRIDGE REJTÉLYE* (Albatrosz Könyvek, 1976), illetve George P. Pelecanos *CIPÓPULI* (Albatrosz Könyvek, 1997) című bűnügyi regényében találtuk.

A szerkesztőség

MODERN SZONETT

Az ember él, habár üres a kamra
s a dobozokban semmi élelem.
Életben tart a halálfélelem.
(E nehéz percben ismerek magamra.)

Most sajnálom (de ezt is lenyelem),
hogy nincs isten, ki gondoljon kínomra
és azok szemét ujjával kinyomja,
kik elnézik, hogy nincsen kenyerem

Büszke nyomorult voltam én! Ma már
belátom, csak a csökönyös számár
büszke, amikor szagatja az ostor,

meg az újonc, ki első ízben posztol,
meg a gyermek, kit dicsér a tanár
és otthon édes meggybefőttet kóstol.

(1935)

(13 versből 7 szonett!)

1. Rögtön a cím: kissé ügyetlen, mert az ember nemigen érti, hogy szonettnek mitől „modern”. Kiváltképpen, mert bőséggel vannak valóban deviáns – tehát modern strófavariációk vagy Pablo Neruda rímtelen szonettkötete. Azt meg minek közölni az olvasóval, hogy a vers – szonett. De talán később mégiscsak lelünk valamiféle értelmet; JA ritkán írt le valamit véletlenül. Hagyjuk tehát a cím problémáját egyelőre – függőben.
2. Az 1. strófa nagy trükkje a kezdés sorrendje: „Az ember él” – habár üres a kamra stb. Ennek az indításnak csak akkor van értelme – ha az „üres kamra” tartós-huzamos állapot,* ekkor és csakis ekkor lehetséges, hogy a halálfélelem tartson életben, ha a „kamra” hogy úgy mondjam metafizikailag üres. Evidensen nem arról van szó, hogy a költő konstatálja: momentán nincs otthon semmi ennivaló. Nem, itt az üres kamra és a dobozokban semmi élelem: VILÁGÁLLAPOT

(*) Újabb rejtély az 1. szakasz zárósora. Mennyiben ismer magára? Mit ismer föl magában e nehéz percben?

* ezt megerősíti a félelmes 2. szakasz végén az általánosított forma: NINCSEN KENYEREM

Nagyon fontos az indítás mint alapevidencia: AZ EMBER ÉL.
vö. „Huszonyolc éve éhezem.

Rajtam már csak a fegyver foghat.” (Számvetés, 1934)

(*) „E nehéz perc”: a költő öngyilkos akart lenni, és rájön, hogy a halálfélelem [és élni akarás] erősebb a szuicid késztetésnél.

1981-ben halt meg Zelk, Pilinszky, Huszárík

A műalkotás vs. tudomány

A Lukács-féle inselhaftigkeit korlátozott igazsága

MARINAK Szabolcsi JA monográfia

Fehér és Antall József barátok voltak

A 2. szakaszban, ismerjük el (és JA ismeretében nyugodtan fel, hogy mindez tudatos, kiszámított), van valami félelmes. Azért sajnálja, hogy nincs Isten, mert így nincs, aki ujjával kinyomja... A kép visszahőköltetően szadisztikus a részletesség miatt

A zárójeles sorok:

Miért van zárójelben az „(E nehéz percben...)”?

Szerintem nem azért, amire Szabolcsi gondol: „...4. sort zárójelbe teszi – kissé Arany Jánost idéző technikával. Ez és az 5. sor egy tagjának »(de ezt is lenyelem)« zárójele mintegy arra szolgál, hogy szinte kívülről szemlélje önmagát és művét, mintegy összekacsint az olvasóval. A távolítás idézőjelbe teszi az előtte és utána álló szöveget.” (SZM 486) <?>

A perc attól nehéz, hogy fölmerül a szuicid késztetés, de nem elég erős ahhoz, hogy a költő realizálja; a halálfélelem erősebb. És ez bizony a férfi, sőt a would-be hiperférfi

számára meglehetősen szégyenletes. Általában a szonettek egyik motívuma az önmegvetés: „Én nem tudtam, hogy annyi szörnyőség barlangja szívem...” A Leülepszik-ben az 1. szakaszban ijedt majomhoz, majd a következő 3 strofán át kurvának eladott nőhöz hasonlítja magát!! Az Óh boldog az kezdetű versben arról, hogy nem találta meg Istent

incesztus! Én nem leltem szívemben, sem az égben
s e halott-fényű istentelenségben
önkoporsómban nemzem önmagam

anyámmal (!) aki lágy szemével vert meg,
mert sápadt kézzel loptam én a gyermek,
jól tudva már, hogy minden odavan.

Ez már valóban a normalitás határait provokálja
A zárójeleknek egészen más és sokkal egyszerűbb funkciójuk van: ami zárójelbe kerül,
az csak reflexió a lírai történéésre

Visszatérés a szonetthez 12 év után! Előtte 23-ban írta a Kozmosz énekét

*

Február 6., szombat

A 7-es szám jelentősége a Kékszakállúban???

Február 7., vasárnap

Most, hogy megint intenzíven JA-val foglalkozom, rájöttem arra, hogy a JA-i, posztjózsefattilai tradícióval való szakításnak bár roppantul fontos, de nem egyetlen motívuma volt, hogy nem akartam epigon lenni. (Epigonná egyébként két esetben válik az ember, a gyakoribb és érdekteletlenebb, ha valaki túl gyenge ahhoz, hogy leváljon a tradícióról. A másik, hogy túl buta ahhoz, hogy fölismerje, az uralkodó tradíciót már ki-merítették – új hagyományt kell keresni és választani.)

A másik, ugyanilyen fontos motívum pszichológiai: a mélységes ellenszenv JA személyiségének alapvető infantilizmusa (és rejtettebb) femininsége iránt. Ami tökéletesen érthető, lévén, hogy én, néha úgy érzem, kissé ijesztő mértékig nélkülözök minden infantilizmust (a játékoságom az más dolog, az olykori felelőtlen húzásaimnak, olykori immoralitásomnak és alapvetően türelmetlen, bár ezt folyton kontroll alatt tartani igyekvő természetemnek semmi köze az infantilizmushoz. Hogy mihez van, az bizonyult, arról ezért majd másutt.

A feminin elem az viszont tökéletesen hiányzik belőlem: a magát úgy-ahogy féken tartó macho kifejlett példánya vagyok

_____ . _____

preformált – benne szunnyadt, lehetőségként benne rejtett

_____ . _____

Filozófia ⇔ LÍRA ⇔ Zene

- P. Valéry poésie pure – azért reménytelen, mert útjában áll a referencialitás, azért nem lehet verset pusztá zeneként hallgatni. Igaz, nem tudom, miért is kellene.
– Egy Tál alma című csendélet nem jelent semmit abban az értelemben, mint mondjuk a Szózat – de mért is tenné

*

Inselhaftigkeit

1. Triviálisan igaz, abban az értelemben, hogy kizárólag önmagára utalva kell a műalkotásnak helytállni. Teljes az értékelés szempontjából a diszkontinuitás és izoláltság a többi műhöz képest. Míg a tudományban magától értetődőek az „erről bővebben lásd itt és itt” vagy „vö. X, Y állásfoglalásával a Történeiszvitában”, addig teljesen megengedhetetlen a költészetben mondjuk azt mondani Petrarca Canzonéjának 1. szonettjénél, hogy lásd erről bővebben a 21., 38. és 62. szonettet, ill. Dante Vita nuováját – 32–38. o.
  2. Másfelől nagyon nehéz, mondhatnám lehetetlen számomra egy JA verset szigorúan önmagában olvasnom, amikor gyakorlatilag úgy ’30-tól úgyszólván fejből tudom verseit, az asszociációk, párhuzamok és ellentétek élményszinten adottak, ebből következően a versek hol egymást magyarázó, továbbfejtő, hol egymással vitatkozó, ellentétes, vagy divergens viszonyban vannak.
- 2a És ott a tágabb irodalomtörténeti és kortörténeti kontextusa. Amitől szintén képtelen vagyok eltekinteni. De tkp. miért is kéne ezt tennem?!

JA: „...a műalkotás minden (kiem. P. Gy.) pontja műalkotás, és egyenértékű”
KI KELL FEJTENI ENNEK A TÉZISNEK A KÉPTELENSÉGÉT

*

Az írás mint szelekciós mechanizmus a rendelkezésre álló szemantikai-szintaktikai lehetőségek közötti választás. A sikeres választás az, amikor az olvasó úgy érzi, hogy az adott versmondatot csak így lehetett megírni.

változatok, pl. különösen sok JA-nál

[feltehetően Petri Ádám írása a lap alján:]

99. 02. 02. Papa: 46 kg

Kötet cím: Szenvedő alak

persze, kell egy hasoncímű vers, többek közt kibontani az „alak” argó jelentését (= pasas, ürge)

a szláv WC és az előítéletesség

iszonyú havazás volt:

majdnem halálfehér

Aczél György és az értelmiség. A. Gy. immorális és rothasztó figura volt. Jelentős szerepe volt az elit értelmiség elkurvításában. Persze, azt az „elitet” – mit mondjak? Könyvű volt „Katát” táncba vinni.

Én magam nagyon egyszerű helyzetben voltam, mivel eltökélten megdönteni akartam a rendszert, morális képtelenségnek tartottam, hogy annak egy olyan prominenciájától kérjek bármit, akit a mi hatalomátvételünk esetén elsők között diszkvalifikáltam volna a magyar közéletből. Mások Aczélhoz való viszonyát differenciáltan ítélt meg: Az apolitikus és beteg Kálnokyt kifejezetten bátorítottam, hogy forduljon lakás ügyében Aczélhoz. Vas és Aczél viszonyát azonban elfogadhatatlannak tartottam. Aczél túl szennyes ember volt ahhoz, hogy barátkozni lehessen. Ilyen emberrel szemben az ifjúkori barátságot le kell metszeni, mint egy fekélyt, az ifjúkori barát Appel Henrik és a féldiktátor Aczél György nem ugyanaz a személy.

[...]

Kis Csehovokat (Jubileum) rendeznék főiskolásokkal. Meg van még néhány.

Az ORFK-BFI (bírószági tiltás ellenére) szerint a Mein Kampf kiadásával és forgalmazásával nem történt bűncselekmény. Ebből két dolog következik: (1) az ORFK semmi be veszi vagy nem ismeri a magyar jogot, (2) az ORFK vezetői náci és antiszemita érzelmű személyek. Az első állításomat tényként jelenthetem ki, a másodikat mint igen nagy valószínűséget. Egy rendőrség, ahol Tonhauser főrendőr lehet – fasisztoid szervezet.

Sőt ilyen esetben helyénvalónak tartom rendőri szinten az elrettentő brutalitást: Náci számára nincs jogállam!

86 kötetes Mikszáth összes CD-ROM-on!

*

Az illyési „megszokták”-ról, ill. a morális elkényelmesedésről. Rémülten tapasztalom magamon, hogy egyfajta közönnyel figyelem pl. a takarítónők munkáját, akik a kórházi hierarchia legalján vannak mind anyagi, mind erkölcsi megbecsülés szempontjából. Hogy bővebben jut nekik a kórházi kosztból, meg ha tartanak hízót, akkor hazavihetik mosléknak az ebédmaradékot. Hát igazán bőkezű jutalom ahhoz képest, hogy kisöpör és felmos 30 szobát, ugyanennyi méternyi folyosót (ez utóbbit napjában többször) – hát ehhez képest szétrobbanok, amikor a tévészó-társalgó helyiségben arról hallok beszélni, hogy „azért ezek a takarítónők jól megszedik magukat”. Hát persze, biztos VW-nel vagy Audi-val jönnek munkába, csak kicsit arrébb parkolnak, hogy ne derüljön ki.

Február 13., szombat

Reggel 6 körül finom 36,4°. Ez azért nem rossz. Érdekes lény az ember: azzal vettem elő a füzetet, hogy tele vagyok gondolatokkal – most meg tessék: lófasz sem jut eszembe! Illetve: leírtam egy „!”-jelet, s erről eszembe jut Ady mániája, aki soha nem használt felkiáltójelet, mondván, hogy egy jól megcsinált mondatban úgyis benne van a heves szenvedély vagy a parancs gesztusa, a felkiáltójel tehát merőben fölösleges az operátorjelek között. Mármint Ady formálisan tévedett: a felkiáltójelnek lehet és van

disztinktív operatív funkciója: egyrészt oppozíciót képez [?] a kijelentő és a kérdő móddal, másrészt nyomatékosít. Másrészt poétikailag – akkor és ott tökéletesen igaza volt: a (pre)szecesszió tobzódott a felkiáltójelben, az egyszerűség kedvéért hármassával használta egyszerre úgy háromsoronként és nemritkán egy verssoron belül is (!!). Mármost ezáltal az a képtelen helyzet állt elő, hogy úgyszólván minden szó és mondatrész hangsúlyos, sőt: kiemelten hangsúlyos lett – azaz a szöveg a normális semleges tónus helyett folymatos és egyenletes ordítássá változott – legalábbis, ha a színész volt olyan hülye, hogy komolyan vegye az egészet.

Február 13., szombat

Illusztratív elmesélni Marinak a Szeptember végén főiskolai tanparódiáját, amikor minden szót nyomatékosítottak!

Egy apró emlék: Nekem is van szerény részem a Soros Alapítvány támogatási rendszerének kialakításában. Kevés számú beszélgetéseink egyikén Soros javaslatot kért tőlem: én támogatásra ajánlottam az iskolai fazekas-keramikus szakköröket; illetve az iskolai színjátszó-videózó csoportokat.

Határozottan támogatni ajánlottam továbbá a népzene előadóit (ez aztán igazán önzetlen gesztus tőlem, de ugyanakkor nulla támogatást ajánlottam a népzene kutatására, mondván, hogy Bartók, Kodály és Sárosi Bálint mindent kikutattak, amit ki lehet és érdemes kutatni. (Sajnos, Soros, úgy látszik, másokkal is konzultált, mert a legutóbbi Soros-jelentésben bosszúsán olvashattam, hogy Soros tanácsom ellenére is támogat népzene-kutatásokat. No mindegy. Végére is az ő pénze.)

Egyetlen valóságos világgazdasági probléma van: a DEMOGRÁFIA; a jelenlegi 6 milliárdos népesség éppen az elláthatósági küszöböt jelenti ivóvíz és élelmiszer tekintetében. És ebből az IVÓVÍZ gyakorlatilag abszolút korlátos. Ivóvizet termelni – mondjuk a tengervíz desztillálásával – bajos dolog. Víznyerés H oxidálása útján – ehhez nem értek: tudom, hogy lehetséges, de valószínűleg végtelenül gazdaságtalan. Az egyetlen kiút: nagy nukleáris háború Keleten, amely több milliárd embert pusztítana el. De az örületes sugárzásveszély miatt ez sem kiút. Gondoljunk bele, hogy egyetlen jelentéktelen Csernobil – a hisztériát leszámítva is rettenetes károkat okozott: magas mortalitás a fiatalabb nemzedékekben és Contergan-bébi sokasága – végül a lakosságot kénytelenek voltak kitelepíteni. (Persze az akkori szovjet sajtó először agyonhallgatott, azután hazudott, bagatellizált.) Érdekes volt a felelősség kérdése: igazságosan nem lehetett személyeket kiemelni.

Február 13., szombat

Anyámat felhívni

Líraelmélet: A két tézis

(1) „kis” és nagy univerzálék

(2) alsó nyelvi preformáltság

kiegészítendő (3) a zenéhez való rendkívüli közelség

(Verlaine túlzása: „Zenét minékünk, csak zenét!”)

plusz a zeneiség és a jelentésség közötti bonyolult, olykor feszült, olykor természetes (Babits vs. Szabó Lőrinc), mondhatni „.....” [?] viszony; speciális eset: a kései Babits – elemzendő

(3a) filozófia – líra – zene

 (2b) költői nyelv és köznyelv

Korollárium az (1)-hez: A nagy univerzálék (Isten, élet, halál) nem szorulnak különösebb magyarázatra. A kis univerzálék inkább.

Tulajdonképpen kis univerzálék minden: gyerek, bogár, gyümölcs, évszak, folyó, tenger, hegy, virág, szél, eső, villamos, ház, ablak, utca, ad infinitum.

Azzal tölti be az univerzálék funkcióit, hogy nem ágyazódik történetbe. Ezen azt értem, hogy pl. egy zsánerkép megörökít egy jelenetet – de nincs előttje, ill. utánja. Vagy egy nature morte vers, mint Kosztolányi híres őszi verse a gyümölcsöstállal – az előtt-után híján nem epika és nem dráma, ha mégannyira tendál is valamelyik felé!

----- . -----
 A „szabad vers” (verse libre) külön tárgyalandó mint zavaros, pontatlan fogalomalkotás, minden szabad vers csak bizonyos poétikai konvencióktól szabad. Whitman pl. szabad a poe-i poétikától – de nem a Bibliától! nem a felsorolás mint ismétlés alapvető poétikai elvétől (vö. a méltatlanul elhanyagolt Hankiss!)

A „költemény prózában” (Baudelaire, Turgenyev) olyan szöveg, ami csak az (1) kritériumnak tesz eleget.

Korollárium a (2b)-hez: költői nyelv – köznyelv (eltekingtünk az olyan kultúráktól, ahol teljesen diszjunkt a szakrális nyelv és a köznyelv), vagyis a nem beavatott társadalom olyan mértékben nem érti a szakrális nyelvet, mint egy idegen nyelvet.

Maradjunk mondjuk a Petőfi és Heine és Puskin előtti korszaknál, mondjuk Boileau, vagyis a klasszicizmus koránál: Mi jellemzi itt irodalmi és köznyelv viszonyát? A nagyon nagy távolság a spontaneitást tekintve a beszédben. A versnek – és verses drámának szigorúan meghatározott szókincse van, jellegzetes beszédfordulat-kincse, szociológiailag szigorúan meghatározott különbség parole szinten úr és szolga (úr és polgár) között. Mindazonáltal Racine-t vagy Corneille-t bárki megérti (ha analfabéta, akkor a színházban).

Tehát ez a nyelv, nagyon, ha úgy tetszik, agyon szabályozott, klisékkel, sztereotípiákkal zsúfolt, mesterkéltnek is mondható nyelv – ez a courtoisie nyelve –, de nem választja el megértési szakadék (communicative gap) a köznyelvtől. Érezni, hogy abból eredt, annak egy kifinomult, bonyolult szabályozott változata – ez az emelkedett, „a fentebb stíl”, de a family resemblance nyilvánvaló, ahogy egy munkás apa nem úgy különbözik professzor fiától – ahogy mindketten egy csimpánztól

----- . -----
 a TELJES nyelv, a fent és lent elfoglalása (az emelkedettől a kolloq.-alpáriig) Petőfiék hatalmas tette (mellesleg Petőfi átlátta a nyelv demokratizálásának frenetikus politikai következményeit is („Ahol a nép úr leszen a költészetben, ott...”), azt persze nem, hogy ahol a nép lesz úrrá, vagyis a tömegdemokrácia, ott a magaskultúra, bármennyire is agyonfinanszírozzák gazdag nyugati országokban, egy mind szűkebb elit vagy szekta exkluzív magánügye lesz. A „Babbitoknak” csak a szar kell, rossz sajtó, rossz tv.

Spiegelte vagy Die Zeitet csak egy értelmiségi elit olvas. Thomas Mann vagy Goethét? Különcök és magányos remeték. Theodor Stormról egy átlagos német egyetemi hallgató azt sem tudja, hogy a világon volt. Az evangélikus Németországban nem találkoztam magamon kívül senkivel, aki egy sort is olvasott volna Luthertől. A katolikus Bajórföldön senkivel, aki olvasta Szt. Agoston *De civitate Dei* c. opuszát. Pedig le van fordítva németre. Svájcban értelmiségi barátaim közül senki nem olvasott egy sort sem Kálvintól!*

Ilyen világban élünk. Ez a világ nem laikus, hanem barbár. Ki értheti meg Max Weber a protestantizmus megértése nélkül? És ki értheti meg, hogy milyen világban élünk, Max Weber nélkül? Márpedig aki Max Webert és még sok-sok mást nem olvasott és nem ért, az nem emberi életet él, csak tengődik valami szubhumán szinten. Lenézni nem szabad, de nem sajnálni nem tudjuk azért, hogy mit veszített.

* Az ilyen emberek nem értelmiségiek, hanem egyetemet végzett, programozott agyú specialisták – valamiben. Hogy miben is? A fene tudja. Robotok.

1. Párolt lazac* reszelt almával, nyers uborkával, semleges reszelt sajttal (pl. trappistával), sűrített kapor tejszínnel, vörösborban megpárolt kimagozott aszalt szilvával, néhány szem lehajazott mandulával. A felsorolt köreket kis halmokban a közepén lévő főtt lazac köré körítjük (Ez egy halvacSORA egyik főfogása)

* a rózsaszín lazacot esztétikai okokból is egy kevéske finoman metélt snittlinggel meghinthetjük.

_____ . _____

3. haltej és ikra sűrű (passzírozott) hallével, csészében

_____ . _____

2. zöldségtál nagyon könnyű, főleg reszelt, apróra tépett, darabolt [?] mindenféle nyersen, ill. párolva

Február 13.

A NATO-tagságról. Ha valaki '89-ben azt mondja, hogy Magyarország 10 év múlva a NATO tagja lesz, s ebben oroszánrésze leend egy '56-os pufajkás, későbbi exkommunistának – akkor azt hittük volna, hogy megőrült. És most ez nem egész egy hónap múlva megtörténik.

Február 14.

Régmúlt, 20 éves vagyok. Kulcsár Zsuzsanna, pszichológusnő, kicsit szívbeteg. Motelgondnokok vagyunk Almádiban. Ekkor lesz, amíg én Pesten vagyok, Párkányi és Aliz viszonya. Én Pesten, pontosabban Budán az akkor Gál, ma Beethoven utcában Kulcsár Zsuzsannánál. Hogy miként kerülök oda, az már ködbe vész. Azt hiszem, valami teszt-készítési tapasztalatátadásról van szó, igen, arról, most már beugrik, mert az a furcsa, hogy noha Zsuzsa az egyetemet végzett pszichológus, mégis én informálok őt bizonyos speciális technikákról, amiket én Süle Feritől, Horváth Szabolcstól tanultam, meg részben magam „fejlesztettem ki” a dr. Németh György belgyógyász munkatársaként végzett munkában (több, azt hiszem, háromszáz daganatos nő Rohrschachjának a fölvétele és elemzése). Erről pontos beszámolót tudnék írni ma is, annyira mellbevágó

volt a tapasztalat, hogy Rohrschach zseniális dolgot talált föl: a rákos, cisztás nők kapásból vágták rá a projektív pacnikra, hogy „vagina”, „méh”, „petefészek”, ráadásul hipermagas volt egyrészt az ún. Dd-válaszok száma (Dd = a részlet részlete, tehát abnormisan kis képrészre adott válasz), illetve ennek a fordítottja: az egész kép volt vagina etc. Ez jellegzetes perszeveráció a daganatos betegeknél. Kortörténet: még nem futotta magnóra, így hát kézzel körmöltem, lehetőleg szó szerint a válaszokat, s közben még reakcióidőket is mértem stopperrel vagy bevallásra, plusz beírtam a beteg mimikai és egyéb nem verbális reakcióit. Szóval robotmunka volt, de imádtam, részben a nagyszerű dr. Németh György miatt, részben mert nem kisebb tekintély ismer- te el értékeléseim-diagnózisaim helyességét, mint Mezei Árpád! Filléreket kerestem, de kolléga voltam, fehér köpenyben. Ez nem sznobizmus volt, hanem olthatatlan vágy a kórházi munka iránt.

Hihetetlen mennyiségű tesztet készítettem Intapusztán is. Elsősorban Süle Feri al- orvos barátom kérésére, ezeket az ő feleségével, Draskóczy Magdival, a pszichológus- nővel (D. Laci, Sára férje, testvére) dolgoztuk fel. Ott tanultam meg a Szondi és a Rohrschach mellé a fatesztet, a testsémát és a TAT-ot. Furcsa, hogy ezeket ugyanúgy nem lehet elfelejteni, mint a nyelveket: egy hét tréning után bátran el mernék vállal- ni egy pszichológusi állást. Ja, csináltam még szó-asszociációs tesztet is, meg Lüscher- színpiramist, meg Hamburg–Wechslert (ez általános intelligencia teszt). Ezenkívül igyekeztem minél többet beszélgetni a betegekkal. Micsoda munkabírásom volt még! (Szeretett főnököm, Goldschmidt dr. nem nagyon vonzódott a tesztekhez, inkább a farmakológiai iskola híve volt, habár ő vezette be a szociometriát és a rendszeres film- felvételeket a betegekről az ebédlő-társalgóban. Mért is nem volt bennem több szívós- ság? Ma már elismert kutató orvos lennék, és biztosan egy pszichiátriosztály főorvo- sa. És attól még lehettem volna ugyanaz a költő, aki lettem! Ha Vasnak ment a köny- velés mellett, amit utált. És hát mi a könyvelés egy orvos munkájához képest, amit rá- adásul szerettem. Az egyetlen munka volt, amit szerettem. A költészet? Munka az is, de nagyon másképp! Egy alapvető, de életbevágó különbség: írni akkor írok, amikor „megjön az ihlet”. A kórházban mindennap meg kell hogy jöjjön. Mert akadnak ugyan eseménytelen, rutinnapok – de ritkán, nagyon ritkán. És minél komolyabban veszed a hivatásodat – annál ritkábban. Kivált, ha 120–130 betegre van 2 orvos, 1 pszichológus, 1 mindenes és bedolgozó pszichológus (én) meg Alizka, aki szintén segédápoló, de zseniálisan csinálja a kiscsoport-foglalkozásokat. A többi ápoló használhatatlan szubhumán barom. Meg kéne őket is írnom, meg egyáltalán Intát, már csak azért is, hogy porig romboljam dr. Benedek édeskés-nyálás hazugságait, és emléket állítsak dr. Goldschmidt Dénesnek. (No meg az ápolóság megfoghatatlan magasrendű élményé- nek – minden fárasztó robot és rutin és megalázó alulfizetettséggel ellenére.)

Február 14., vasárnap

Vágyak: szeretnék egy kicsi, de szép pohárszéket válogatott italok számára (whiskey, vodka, armagnac, tequila, ótörköly [!]). Főzéshez, vendégkínáláshoz. Egyébként az is a gyógyulás jele, ha vágyaink-terveink támadnak.

Mai hőmérsék (reggel 6: 35,8!)

Ady és Baudelaire (és Karinthy) sokkal őszintébbek – és egyben igazabbak – voltak a líra célját illetően, mint a költők többsége (pláne a parnasszisták)

Ady: Azért minden önkínzás, ének,
szeretném, hogyha szeretnének,
||:s lennék valakié:||
Baudelaire: kíváncsi lélek, aki fájsz, ki
vesztett édened kutatod,
olvass, hogy érts és megszeress
– és ha nem: hát légy átkozott
Karinthy: Nem mondhatom el senkinek,
elmondom hát mindenkinek.

És hát JA!
ráadásul az Ars
poeticában?!

Nincs alku, én hadd legyek boldog

————— . —————

Cikkterv: Durva parlamentet! Igenis, anyázzunk, személyeskedjünk: Csurkának: Előbb add meg a 22 milliót, mocskos fasiszta! Torgyánnak: Jószí, vedd már észre, hogy egyszemélyes pártod van! Gyakorold még otthon a tükör előtt. Orbánnak: a Fidesz-kormány számára ki kéne találni a Pofátlansági díjat, a lenyúlások Guinness-rekordere címet; kis ember pattog, mert kompenzálja természetét. SZDSZ-nek: Mikor veszitek végre észre, hogy már nem vagytok?! Hogy talán még lehetne valamit csinálni, ha rájönneitek, hogy a Mérleg utca ≠ Magyarország. Mindez nem zárja ki a szakszerű munkát (szakbizottságok). De a Parlament SZÍNHAZ is kell hogy legyen (vö. angol parlament).

[Ugyanezen az oldalon baloldalt keresztbe pirossal:]
Fogytam!!! 42 kg vagyok a múltkori 43-hoz képest. Holott valósággal zabálok! Nem-igen képzelhető más, mint hogy újabb rákom van.

[Jobboldalt keresztbe:]
Gézát megkérdezni
Líraelmélet à la Untersuchungen

*

Lehet-e a lírának elmélete?

„Untersuchungen” – forma

HILFE Géza!

Mijaza „nagy narratíva”?

Kapható-e Lukács

Óhatatlanul felvetendő: mire jó a műfajelmélet, hiszen mindenki szabad szemmel képes megkülönböztetni egy verset, egy drámát és egy regényt. Ez kardinális kérdés.

Megválaszolásától függ, hogy milyen elméleteket alkotunk.

Az intuíciónak azt sugallja, hogy a válasz csakis ismeretelméleti lehet.

Jegyezzünk le trivialisásokat:

(I) a versnek egy beszélője van (Theokritosz idilljei kivételek)

(II) a drámának minimum két szereplője és konfliktusa van (a monodráma is kivétel, ráadásul, ha színpadon, díszlettel adják elő, akkor legalábbis erősen utal másvalakire)

(III) a regénynek „sok” szereplője és története van

<Flaubert álma, a tökéletes mondatokból álló regény a semmiről megvalósulatlan maradt mind ez ideig. Viszont! – igen jó lenne kitalálni, hogy mire is gondolhattott G. Fl.>

Az esztétika a művészet mint kognitív forma ismeretelmélete.

Ez az állítás akkor és csakis akkor igaz, ha a műalkotásoknak van kognitív tartalmuk. Nekem meggyőződésem, hogy igen, de ez kevés. Ezt bizonyítani kell. Ez az egyik alapvető kiinduló megoldanivalóm. A líratézisek ilyenek, efelé mutatnak. Bízom benne, hogy az epika és a dráma esetében is sikerrel járok el. Le kell födnöm ugyanis az összes irodalmi műfajt. És röviden meg kell tennem ugyanezt a képzőművészettel és (sajna, ó, Istenem) zenével – erről még nagyon kevéske sejtésem van: absztrakt világmodell; zene és matematika; ABSZTRAKT ÉRZÉKISÉG (az absztrakt itt korlátozott referencialitást jelent)*

PETÓFI ÖSSZES (Kisbalihoz)

* pl. maestoso, vivace, általában: tempó, hangerő

A titokzatos, ám kétségkívül – valahogyan – jelentésszerű; és mindenképpen oppozíciót alkotó dūr és moll hangnemek <NB. ehhez hozzáolvasni, pl. a moduláció problémájához, mikor lehet, mi értelme van stb.> Továbbá az ezt – a tonalitást – megszüntető dodekafónia „jelentése”

! Filozófiai szembenézés, de nem csak és okvetlenül leszámolás a posztmodernnel, valami weberi eltávolítva megértő szociológiával szemlélni a folyamatot – s benne magamat, akinek ez a saját vége, saját világa eltűnése és valami reménytelenül idegennek és felfoghatatlannak a megjelenése. Azt sem tudom, hogy ez az új ellenséges-e velem vagy éppenséggel közömbös, de én vagyok a megérteni nem is akaró múlt. Olvasom Ungváry Rudi szép és megértő cikkét Erdély Mikiről. Számomra csak egy niemand és kőkler volt és maradt.

*

...

fenntartva a társadalmi érintkezés formáit, nem mondom mindenre: „na és?”
bár fáradt vagyok és magamra únt,
a nagy Brecht nyelvéen sem mondom: „Na und?”

Öngyilkosság és patológikus állapot

Van-e „normális” öngyilkos egyáltalán?

Öngyilkosok tipológiája:

Gyerekeimhez való viszonyom: mindig az anyához való viszonyal függött össze.

Aliz: típusosan domináns anya ugyan, de hát mégiscsak én hagytam el Sáráért terhessége utolsó heteiben. Az Alizt ért trauma házasságunk alatt – érthetően – soha nem gyógyult be.

Éva: alkalmatlan volt egy csecsemő vagy kisgyerek fölnevelésére, de hát más és ért-

hetőbb okokból én szintén. Maradt Ádámot fölnevelni anyám, Aliz, Jutka. (Ádám fel-fedez engem.)

Maya: az egyetlen helyzet, ahol hagytak, méghozzá örömmel, kibontakozni mint apát, sőt családfőt – és én – a magam deviáns módján ugyan – ezt nem csináltam rosszul. Mindenesetre kölcsönös megelégedésre alkottunk családot. (Aliz segítő-kritikus részvételével mindig jelen volt valahogy, ezt erősítette az Anna–Peti kapcsolat is [egyfajta testvérviszony].)

Talán kísérletképpen ezeket a nőportrékat kéne megírnom, lineáris autobiográfia helyett.

Egy első emlékem Alizról: Hideg november, Szilágyi Erzsébet fasor. Én rendkívül drámai hangon közlöm Alizzal: Beléd szerettem. Az egész közlésnek inkább végzetszerű, mintsem vallomások hangulata van. Aliz zavartan hebeg valamit, miszerint valószínűleg ő is, de hát kissé lassúbb, mint én stb. Mindenesetre összelelkelve megyünk tovább. Hosszú csók (ahogy az akkori kamasz-szlang mondta: smárolás).

(NB. Aliz volt a fénykép alapján kiválasztott nő. Beleszerettem egy fotóba!)

*

Február 14., vasárnap

Itt volt Géza, csak tanítani szeret, meg mellékállásban csak a rendezővel (Zsámbéki) együtt dolgozni, meg kritikát írni, az elméletet figyelemmel kíséri, de saját magát részben alkalmatlannak tartja, részben kedve sincs hozzá. Hozta ajándékba Tverdota JA-kultuszról szóló könyvét. Helyesli az Untersuchungen-formát a líraelméletem formájaként. Szerinte is vége a „nagy elméletnek”. Közös kesergés memóriánk siralmas állapotján.

Mari holnap legföljebb délre tud jönni – ha egyáltalán: félő, hogy őt is elkapta az influenza.

Február 15., hétfő

Fikció és valóság dilemmája a költészetben (Tverdota 45)

JA visszatalálása a „modern klasszicizmushoz”. Tverdota meggyőzően érvel, amikor a Tiszta szívvel átütő sikerének nagy jelentőséget tulajdonít a józsefattilai fordulatban (hozzáteszem: éles fordulatban) az avangárdtól a „modern klasszicizmus” felé. A siker: orientál. Kiváltképp a szakma nagyjai előtt aratott siker. De:

Legalább ilyen fontos az, hogy a „modern klasszicizmusban” JA hazatalált, magára talált. Az avangárd csak kitérő volt: megpróbálta az újat, és ment is neki, magas színvonalon méghozzá – hiszen még képlékeny ifjú zseniről van szó –, de ez nem az ő világa volt, mint – mondjuk – Kassáknak.

— · —
— ∪ ∪ —, nem tudok én már
nélküled élni

érdekes, hogy felnőttkoromban többször visszanyúltam Petőfihez, sőt verset is írtam

hozzá, megjelenik egy töredék erejéig Vörösmarty – Adyról viszont egy szavam sem volt.

*

Próbálom magam megérteni: miért lamentálok (magamban) még mindig azon a kurva, jellegtelen, 100 Ft-ot ha érő tányéron, amit a takarítónő szórakozottságból elvitt. Amikor az én pénzköltési stílusom mellett nem 500, hanem 10 000-ek „mennek dalolva”. Ráadásul semmiféle érzelmi viszony vagy emlék nem fűzött ahhoz a tányérhoz; amíg otthon volt, észre se vettem.

————— . —————

Kényszerneurózis (enyhe): úgy érzem, frappánsnak, szellemesnek és magvasnak kell lennem, ha Mari jön: részben ellentételeznem kell a szörnyű hosszú és kimerítő utazást, másrészt adnom kell valamit, s mivel itt virágot, bonbont venni nem tudok, magamat – kellene – adnom a legjobb formámban. Egyáltalán: mindig keménynek kell lenni, amilyen a poroszok és zsidók legjava. A porosz Haltung és a zsidó szívóosság. Emiatt mindig bizonytalankodom is, ha az orvos megkérdi: ez itt fáj? Az a gondom, hogy amit érzek, az méltó-e a „fájdalom” nevezetre, nem elegendő-e a „kissé kellemetlen” fordulat? Vagy a szimpla „nem”.

————— . —————

Vissza Alizhoz, közben Sára is marad, kulcsom van a lakásához, de sohasem maradok ott egész éjszakára. Mondjuk reggel ötkor elmegyek.

Aliz–Sára viszony, Sára durva szakító levele Alizhoz a zenetanítással (mármint Aliz tanításával) kapcsolatban.

————— . —————

Radnóti Miklós: „(Petőfihez hasonlóan) JA sem bírta volna elviselni, ami következett.” Az ilyen állítások számomra mindig aggályosak. Egyrészt: Petőfi valóban kereste (Bem minden óvintézkedése ellenére) a veszélyt, és megírta ominózus versét: „Ott essem el én / a harc mezején...” De a martiális dicsőség – a hősi halál – keresése nagyon más, mint az öngyilkosság. Másrészt: való igaz, hogy nehéz elképzelni Petőfit akár az önkényuralom, akár a kiegyezés utáni Magyarországon. El lehet játszani vele képzeletben, de ez a posszibilizmus legfőljebb a szépirodalomban lehet termékeny. Engem mindenesetre foglalkoztatott egy időben egy ilyen regény gondolata: Petőfi Oroszországban, azután szökés Nyugat-Európába, összebarátkozás Marxszal!, s a kiegyezés után retour Magyarországra. Ennek a fantasztikus filozófiai kalandregénynek a lehetősége ma is foglalkoztat. JA esete annyira más, hogy az összevetés értelmetlen. JA elmebeteg volt. (Mellesleg, persze, biztosan nem bírta volna elviselni, ennek írásos bizonyítékát adta a Platformtervezettel kapcsolatban.)

*

Február 15., hétfő

Ádám 5-től majdnem 8-ig. Nagyon jó hangulatú, normális beszélgetés mindenféle családi (Harsányi) történetekről. Én nagyon élvezem Ádám kiváló memóriáját.

*

Közérthetőség: Minden világos, mondhatnánk némi iróniával, csak tessék megmondani, mi az a (1) KÖZ, és mi az az (2) ÉRTHETŐSÉG.

- (1) mindenki, írni-olvasni tudó, érettségizett, diplomás; tanultságtól függetlenül mindazok, akiknek van „érezük”, „fülüik” a vershez. Van „általános műveltségük”. Csak-hogy: így a szűkítések során elsikkadt a KÖZ. Kaptunk egy a demokratikusan tágtól az elitistáig terjedő definíciót a KÖZre. Ráadásul bevezettünk irracionális fogalmakat, mint „érezk” és fogalmilag maszatosakat, mint az „általános műveltség”, amiről senki meg nem tudja mondani, hogy mi is lenne az. (Az általános műveltségnek kell-e ismernie a Pythagoras-tételt, Michelangelót, a robbanómotort, a futball játékszabályait, a kötbér mibenlétét, hogy egy láb hány cm stb?) Vagy általános művelt az, aki legalább elégséggel leérettségizett?
- (2) Mi a Szeptember végén záróstrófájának értelme?
- a) Vadromantikus bombaszt a (síron túli létben nem hívó) költőtől?
- b) Kétségbeesett félelem a halálunk utáni (érzelmi) elfeledettségtől („elfeledéd hívedet”)
- c) érzelmi zsarolás: ne légy másé. Ha az enyém nem lehetsz, mert én halott vagyok. Az abszolút, életreszóló hűség megkövetelése
- d) (elismerem, ez kissé merész hipotézis) a már az evilágban nagyon is meglévő érzelmi aszimmetria (vagy annak feltételezése a költő részéről) transzponáltatik férfias tartózkodással a síron túli, post mortem hűtlenség öngyöttrő elképzelésbe. (Nem is olyan merész, inkább valószínű, ha jobban belegondolok a kapcsolat kortársak által is leírt problémáiba.)

*

PETŐFI-REGÉNY VÁZLAT

(?) volt-e járvány?

van-e egyedi tífusz?

milyen kórtól hullik még ki az ember szőre

Petőfi tífuszon esik át, minden szőrzete kihullik, s kissé korpulens lesz (patográfiát ki kell dolgozni), de muszáj felismerhetetlenné tenni, hiszen bármelyik európai rendőrség letartóztatná. Bottal jár, de nem nyomorék! Ugyanakkor Petőfi poliglott! (Ez melleleg tény.) Kissé világfias

1. Oroszországi Odisszeia oda-vissza

(Kis Ica, száműzött-memoárok)

2. Végre tisztességesen tanulmányoznom kell 1848-at. De jó lesz! (Feltéve, persze, hogy élek.)

Az ún. „érthetetlenségről” 3 típuson szemléltetve

Szimbolisták (Ady), szürrealisták, Dadaisták

Hortobágy poétája, A magyar Ugaron

A Disznófejű Nagyúr

Sully-Prudhomme: La vase brisée

Szerintem az ÉRTHETETLENSÉG toposza mögött a valójában nagyon is jól megértett közlemények elutasítása áll!

JA. A Horger-ügyet maga költő misztifikálja. (1) Tőle magától tudjuk, hogy hallgatott egy szemeszttert Párisban, egyet a bécsi egyetemen. (2) A tanulmányait mindenképpen befejezhetné volna, ebben Horger nem is kívánta megakadályozni. JA-t nem „csapták ki”, ő hagyta ott az egyetemet. Plusz: diplomát kapott volna mindenképp – csak nem gimn. tanárit. (3) Nem a szegedi egyetem volt az egyetlen Magyarországon. Itt volt pl. a budapesti Ferencz József Tudományegyetem.

*

A Bak-féle „patologikus” versek listája:

Kiáltozás, Ki-be ugrál, Kései sirató, Nagyon fáj, Ars poetica, Tudod, hogy nincs bocsánat, A Dunánál, Két hexameter, Magány, Kész a leltár

-----
A Dunánál: „...a világ vagyok – minden, ami volt s van”

Bak kommentárja: „Az Én-határok elmosódtak, az Én tágul és beleolvadása a kollektívbe előrehalad” (id. Tver. 171. o.)

Engem az a pszichiáteri interpretációs mód, amely a verset nem mint verset, hanem mint elmekórtanilag vizsgálendő szöveget tekinti, némileg Karinthy paródiáinak egy típusára emlékeztet, hogyan írna meg egy irodalmi szöveget egy jogász, egy mérnök, egy katona stb.

Ilyen alapon ti. Villon ama balladája, amelynek refrénje „Csak azt nem tudom, ki vagyok” <a világról ezzel szemben mindent tud> nyilvánvalóan az én-identitás teljes elvesztésének, a személyiség patológikus regressziójának megállapítása.

– Csak az a meglepő, hogy Villon közben olyan mértékig megbontott [?] intellektusú, hogy saját magát képes diagnosztizálni – akárcsak JA saját megbolondulását prognosztizálni és a környezetének előírni a teendőket eme sajnálatos eset tényleges bekövetkezéére!!!

Tulajdonképpen azt is mondja a vers, hogy az egész Duna menti történelemben involválva van, vagy az van az ő lelkébe involválva, sőt a túlzás középiskolások számára is ismert költői műfogásával „az ős sejtig vagyok minden ős”, tehát énjét egyenesen kozmiussá növeszti (mikrokozmoszá!) a versben. Igen, a versben, tetszik tudni, doktor úr, nem az életben. Nem a kávéházban mondja ezt a főpincérnek, nem is valamely újság Nyílt tér rovatában teszi közzé mint magánjellegű apróhirdetést.

----- . -----
 Ha nem vagyunk állandóan tekintettel költészet és valóság különmeműségére, akkor a világirodalom alkotóit tömegesen küldhetnénk a Lipótra:

Ady: „Góg és Magóg fia vagyok én” (Nem Ady Lőrincé és Lőrincéé)

Apollinaire: „ó idő szaga hangszálak”

Petőfi Sándor: „ott essem el én

a harc mezején,

ott folyjon az ifjúi vér ki szivemből”

<suicid készítés bejelentése mazochisztikus részletezéssel>

Nem kell különösebben elmélyednünk Wittgenstein nyelvjátszmáiban vagy a beszédaktus-elméletben ahhoz, hogy tudjuk: vannak speciális, a köznyelvtől diszjunkt beszédmódok. Ilyen pl. az ima – ami nem azonos azzal, hogy valaki magában beszél.

Nem. Az imádkozó Istenhez szól. (Magának a magában beszélésnek is többféle oka lehet:

- (a) <enyhén kóros> szórakozottság
- (b) nagyon intenzív gondolkodás velejárója némelyeknél
- (c) múltbeli vagy jövőben várható szituáció igen erős átélése [mintegy újra- vagy előjátszása]

És ilyen speciális beszédmód a költői megszólalás is. Pl. „feladó – közeg – címzett” szerkezetben a címzett az „olvasó”, anonim és ismeretlen (l. Karinthy „Nem mondhatom el senkinek...”). Akárki.

_____ . _____

Mikor és mennyiben tematizálható (-andó) a patológikus?

_____ . _____

Ivott a disznó eleget
tűzforrót és jéghideget
sok ínycséget bezabált
libamáját, kaviárt:
megszolgált a halált.*

_____

* A Kegyelmi Tanács döntése értelmében az eredeti ítéletben szereplő Fanta üdítő helyett, büntetlen előéletére való tekintettel, egy ászokoló kád Pilsner Urquelle-be ültetik, és annyi sört ihat le magáról, amiól kellőképpen elbódul, és fulladásos halált szenved.

Záradék:

Amennyiben a bódulásos halál mégsem következne be, akkor a hatályos ún. Ír-Bajor Konvenció értelmében kegyelemben részesül, és államköltségen hintóval törzskocsmájába szállítandó, ahol is aznapi cejhét a Kincstár állja.

_____ . _____

Nincs értelme arról beszélni, hogy szeretem-e a hazámat vagy az anyanyelvemet. A kapcsolat olyannyira szerves és szükségszerű, hogy amennyiben nemleges választ adnék, teljesen jogos lenne a visszakérdés: Na és? Akkor mi van?

A szeretem – nem szeretem itt frivol, mert értelmetlen.

A nagy nyelv- és országváltók – Nabokov, J. Conrad – annyira kivételesek, hogy nem orientálhatnak.

_____ . _____

Egy fantasztikus, groteszk „rém” történet:

A szesztilalom avagy a világ (egyik) vége

Történetesen éppen halála napján tette meg a kormány azt a végzetes (rá és az egész társadalmi rendre) végzetes lépést, hogy bevezette az általános szesztilalmat. Ezt az-

után a legkülönbözőbb és legfantasztikusabb tilalmak követték. <ide egy hosszú és elszabadult tilalmi lista kell>

A dologban végzetes szerepet játszott egy sajtóhiba. A kormány különleges „Mi a szösz?!” különbizottsága tulajdonképpen a szösz mibenlétét volt hivatva tisztázni és nem be- (ki-, el-) tiltani. De mivel a kormány saját deklarációja szerint csalhatatlan volt, mint a pápa, helyreigazításról szó sem lehetett (halála napját dühében elhalasztja, illetve az IDŐ megváltozik; Márquez-allúzió)

megáll?

Ahogy halálod egyre közelebb,
megállva, elmélázva közeleg,
kezded megszeretni életedet,
ami lehetett, ami még lehet,
és nem nyomasztó az, hogy a világ
most nélküled folytatódik tovább,
(majd)
épp az ellenkezője lenne az
halálom egyfajta ritka vigasz:
csak annak juthat osztályrészeül,
ki elvan vigasz, nyugtatás nekül.
(Magamfajta légiés alakok
használhatnak régies alakot.)

lazarétum, ispotály
jonha vérzik, váza fáj

Február 19., péntek

A patológikus és a deviáns közötti határ megvonása (életben és költészetben)

_____ . _____

A „hogyan hihették el?” problémája a Rajk-per s általában a koncepciók perek kapcsán. Hát a tiszaszilári vérvádat hogyan hihették el a XIX. sz. végén?

_____ . _____

Lehet-e a pszichopatológikus (pszichotikus) műalkotás tárgya? Tematizálható-e művészi-
szileg? Szerintem igen. Hiszen – egy bizonyos határig: az én teljes dekompozíciójáig – a pszichotikus problémái – megengedem, rendkívül kiélezett, de – emberi életproblémák, beleértve a pszichózistól, a megbolondulástól való félelmet. És amíg a művészi jól megformáltság nyilvánvaló, mint a kései JA-nál, addig értelemszerűen nem beszélhetünk én-dekompozícióról. Intenzitás és gátlás-szint különbségek az ún. „normálishoz”. Pl. kimondja, amit a „normális” elhallgat

*

Mennyibe fáj?

Verstéma, a cím: régi pesti szólás kávéházban, amikor az ember fizetni akart

*

FOKHAGYMA

Február 20., szombat

reggeli: 1 töltike

3 szelet bacon, kenyér

1 nyers tojás

2 mandarin

csokoládé

hőmérséklet

07: 36°

Petőfi a Millennium évében hal meg a regényben. (Először a Kiegyezésre gondoltam, de az valahogy didaktikus, plusz a Millennium elég gusztustalan és pompóz ahhoz, hogy íróilag jól kiaknázzható legyen.)

1896 (Bp., május 3–)

ünnep fénypontja: koronázási évforduló: június 8.: hódoló menet, bandériumok, Szent Korona elhelyezése a Parlament kupolacsarnokában

Vaskapu-csatorna megnyitása

Az ünneplés vége: a Kiállítás bezárása: október 31.

Millenáris Kiállítás:

Kiállítók száma: 21,310

Látogatók – „ –: 5,286,000

Kiadások: 5,238,000 Kr.

Szterényi József – Malkovics Sándor:

Millenáris [?] jelentés (9 kötet)

VASKAPU Orsovánál 10 km hosszú

költség: kb. 27,000,000 kr

hajózás biztosítására mesterséges vontatóberendezés!

építési idő: 1890–1898

1871-től 1882-ig (!) nemzetközi tárgyalások az átfogó Duna-szabályozásról, eredménytelenül!!!

*

Február 20., szombat

Az utolsó, feltételezett életévre, a Millenniumra kell koncentrálni, a 73 éves Petőfi és kortársaira, Petőfi inkognitójára és arra, hogy nem ír. Ebben az utolsó évben Magyarországon van, többek között Pest-Budán! Annyi ál-Petőfi után kinek tűnne fel egy aggastyán, akit majd 50 éve láttak utoljára

(a sikeres bujdosásra, persze, magyarázatot kell adni – lehetséges vonalak: Szibéria –Amerika–Európa–Magyarország; [2] betegség, bujdosás móc parasztknál, azután a Balkánon, Levantén át Európa – kalandregény!)

_____ . _____
a karakterváltás története:

a Nagy Átértelmeződés

_____ . _____

Öregember egy nagytóval játszik, kiéget valamit (ez az öreg Petőfi).

Február 21., vasárnap

2 mandarin

1 nyers tojás

1 szelet csokoládé

„Magának rág mind, aki rág
a fogacskák azért fogannak,
s ha éhes rongy vagy a fogát
elkoldulhatod-e a kannak?”

önzéselmélet, struggle for life, a fog
freudi motívuma (a fog: erő-szimbólum)

J. A.: Vigas

MTV I 21” Chandler

*

Kádár-rezsimhez való viszony

A gmk-t, vgmkát, gebint hasznosnak tartottam: érdekes, nem azért, mert azáltal – igaz, nem kevés, sőt irdatlan túlmunkával, a családok, az egyének boldogulnak, javakhoz jutnak – hanem mert ezek a kapitalizmus csírái – éspedig igen virulens csírái. Tehát közeles (az így-úgy titkolt, rejtett, kódnevekbe burkolt: UGM! – az új gaz mech), sőt folyamatos volt a struktúraváltás: Vissza a kapitalizmusba. Éspedig mindenáron, Kis Jancsától és közgazdász barátainktól eltekintve, szűkebb, főleg humán barátaim közül azt hiszem egyedül én láttam azzal a jó könyörtelen bolsevik éleslátással: hogy az oly finomkodva mondható struktúraváltás körülbelül annyira lesz kellemes és gusztusos, mint a Nagy Angol Ipari Forradalom.

Az UGM-nak elkötelezett híve voltam, az eszközkötési járulékot forradalmi jelentőségű döntésnek láttam. Az is volt, pontosabban lett volna, ha nem szabotálják, játszószák ki mindenütt a behajtást. Az EJ* sikertelensége a végrehajtásban nagy lökést jelentett abban, hogy a minden jelző nélküli kapitalizmus visszaállításának elkötelezett híve legyek. Ugyanis a kapitalizmusban nem dülhet az a tunya felelőtlenség (olykor szabályos feledékenység!) – mint a Kapás utcai óriás daru esetében: A kapitalizmusban az árut megveszed, lízingeled tetszés szerint, de az „Adós, fizess!” bomba azonnal ketyegni kezd, ahogy az árut átvetted

* ma már úgy látom, hogy az eredménytelenség fő oka az EJ nevetségesen alacsony volta: a szocialista Pató Pálok fizettek – pláne, hogy nem a saját zsebükből.

helyrehozhatatlan hiba: az ügynöktörvény elszabotálása! Bizony: teljes nyilvánosság és közmegvetés ez nagyon kellett volna. Bosszú és megbélyegzés nélkül nem [?] lehet [?] felszabadulás.

[DE ÚNOM AZ EGÉSZET!]

De únom az egészet!
Hogy úgy kell tenni, mintha.
Hogy nem kell úgy tenni, mintha.
Hogy ázik mindenki az önsajnálát híg levében!

És senki se mondja: „Halj
már meg, szerelmem!” (Kedvesem,
drágám, hozzátartozóm!)
Fáradt és fárasztó vagy,
mert nem tudunk a kedvedre
lenni és tenni. Idétlenkedünk,
töketlenkedünk. S közben
a praktikus részleteken gondolkodunk:
temetésed mikéntje, az értesítés
módja, ki mondja és mit, szertartás
szerint vagy nélkül... De nélkül
hogyan? A költségeket állom,
viszont kell valaki, aki tudja,
kinek mennyit kell adni és
hogyan. Talán jó is így.
Lebomlik a szörnyű egész
(a már említett részletekre),
melyekben – mint tudjuk –
az ördög lakik. A részletek
legalább lakhatóak. És valaki
lakik ott,
egy rosszhiszemű jogcím nélküli;
mindegy: jobb a semminél,
hiszen – legrosszabb
tudomásunk szerint –
az ég üres. Isten halott.

Ég veled! Isten veled!

[BÁRMEKKORA VOLT...]

Bármekkora volt potroha
– most megnézheted: ott rohad
a zsíros anyaföldbe lenn:
életből elégtelen!
És a halál után pótvizsga nincs,
bizony, fiam, a lét egyszeri kincs,
nyeljük a sört, aztán elnyel a sír:
több ez, mint mit elménk
fölfogni bír.